

"De Liefde"

Nieuwsbrief van en over
de "Jonge Jan"
6^e uitgave - zomer 2002

Activiteiten in de koren- en pelmolen 'Jonge Jan' te Uithuizen

In het voorbije tweede kwartaal zijn er in en om de "Jonge Jan" verschillende activiteiten ont-plooid. Zo was er een voor de molen succesvolle Rondom de Molen-dag, kwam de brandweer met twee ploegen oefenen, stond de molen weer te draaien tijdens Nationale molen- en gemalendag en eveneens tijdens het Groninger Molenweekend.

✂ Op 13 april organi-seerde de Handelsvereni-ging Uithuizen een dag met als thema "**Rondom de Molen**". Diverse win-keliers en organisaties ontwikkelden activiteiten en voor de jeugd was er een priegelmarkt en een spelcircuit. De molenaar werd gevraagd ook mee te werken, en dat werd uiteraard gedaan. Behalve dat de molen te bezichtigen was en er werd gemalen, werden er onder in de molen *drie in de pan*, gebakken, een lekkernij die door velen op prijs werd gesteld. Het geheel werd door de blaaskapel van muziekvereniging Boréas uit Us-quert, muzikaal omlijst. Aan het eind van de dag bleek dat ca. 200 mensen de molen hadden bezocht, waaronder mevrouw R. Bolhuis-Mulder, achterkleinkind van molenaar Mulder, die de molen in 1866 liet bouwen.

Die in de molen komt,
wordt licht bestoven.

✂ De molen is niet alleen een kwetsbaar gebouw, maar door zijn smalle en steile trappen en vele zolders ook een lastig ge-bouw - zowel voor bezoe-kers als brandweermen-sen.

Daarom vind ik het be-langrijk dat de brand-weermensen weten hoe de molen er van binnen uit ziet en hoe zij er te werk kunnen en moeten gaan. Een wens van mij werd dan ook vervuld toen er op 8 mei door twee ploegen van de vrijwillige brandweer van de ge-meente Eemsmond een oefening in de molen werd gehouden.

Bijna drie uur lang werd er gezwoegd en gezweet, waarbij men het er over eens was dat de molen een goed en voor herha-ling vatbaar oefenobject is.

Alle molens vangen
wind.

*Elke concurrent neemt
een deel van de winst
weg.*

✂ Op de tweede zaterdag in mei werd traditiege-trouw weer de jaarlijkse **Nationale molen- en ge-malendag** gehouden. Het was een sombere zwaar bewolkte en koude dag - 15°C - met weinig wind uit het zuidwesten, kracht 2 à 3 Beaufort. Toch kon de molen - met gesloten kleppen - draaien en om tien uur stonden de eerste bezoekers al voor de deur. Uiteindelijk kwamen die dag 22 be-langstellenden de molen bezoeken, waaronder eni-ge collega's en 2 Ameri-kanen.

✂ Op 8 en 9 juni was het **Groninger molenweek-end**. Ik draaide alleen op de zaterdag en van 10 tot vijf uur was de molen ge-opend. Er was wederom weinig wind, maar toch maakte het wickenkruis die dag nog 2470 omwen-telingen. Een draaiende molen maakt een bezoek extra interessant en zo moeten ook de 32 mensen gedacht hebben, die van de gelegenheid gebruik maakten de trappen te be-klimmen.

Werkzaamheden in de molen

Door de natte herfst van het vorige jaar was het er niet van gekomen, maar eind maart hadden we dan toch weer een langdurige periode van droog en zonnig weer. Daarvan profiteerde ik meteen door de stelling weer een teerbeurt te geven. Als het weer mee werkt zal ik deze klus aan het eind van de zomer nogmaals uitvoeren.

Op de donkere waaierzolder installeerde ik een dubbele buislichtbak, waardoor bezoekers er nu wat relaxter rondlopen. Bij de kringloop kocht ik een vitrinekast die ik inrichtte met molenattributen, zoals bijv. een bilhamer waarmee men vroeger de gleuven in de stenen uithakte, billen genaamd . (Voor het tentoonstellen kan ik nog wel enkele vitrines gebruiken - zowel staande als hangende).

Ook boven de tafel met graan- en meelsoorten, op de stellingzolder, bevestigde ik een buislichtbak, zodat deze molenprodukten 'in het volle licht' bekeken kunnen worden.

De trapovergang van de eerste naar de tweede zolder was voor veel bezoekers een lastige passage. Dat is nu verholpen, doordat een behulpzame

vriend, voorzien van een zware boor, een grote handgreep met 6 fretbouten in de muur bevestigde. Van hem ontving ik ook een stootkussen, die ik op dezelfde plek onder een lage balk bevestigde, zodat lange mensen niet meer op een pijnlijke wijze hun hoofd stoten.

De firma Van der Heide - inspekties bv heeft weer de jaarlijkse controle van de bliksemafleider uitgevoerd en daarbij de installatie in orde bevonden.

Wie niet wit
wil worden,
moet uit de molen
blijven.

Agenda

De Molenwerkgroep Oost-Groningen organiseert in haar regio al jaren open dagen op de molens. Ook de "Jonge Jan" doet daar aan mee en hieronder zijn de data vermeld.

20 juli **Open dag**
17 augustus **Open dag**
14 september **Nationale monumentendag**
6/14 september **Grunneger week**
19 oktober **Open dag**

Tijdens de open dagen is de molen geopend van 13.00 tot 16.00 uur. Een volledige lijst is in de molen te verkrijgen.

Oproep

In de vorige uitgave van deze Nieuwsbrief deed ik een oproep voor oude foto's van zowel de molen als de sarrieshut. Inmiddels mocht ik van de heer D. Dijksterhuis, zoon van de voorlaatste molenaar P. Dijksterhuis, diverse oude krantenknipsels en foto's ontvangen. T.a.v. het bericht over de de stormramp van 19 juni 1935, voegde hij er aan toe dat de datum van deze ramp samenviel met de verjaardag van de vrouw van de molenaar (zijn moeder) mevrouw J. Dijksterhuis-Oosterhuis.

Mocht u nog oude foto's, zowel van de molen, het molenaarshuis als van de sarrieshut in uw bezit hebben, of krantenknipsels, ik ben erin geïnteresseerd. Feiten en anekdotes over de molen "De Liefde", die sedert 1963 de naam "Jonge Jan" draagt, zijn eveneens van harte welkom. Ook de andere, verdwenen, molens die er in en om Uithuizen hebben gestaan, hebben mijn belangstelling.

Op de molen en in de
smidse hoor je nieuws
dat er is.

*Op deze plaatsen moest
men wachten en dan
werden de nieuwtjes
uitgewisseld.*

Molenwoorden

Achtkant De vorm van de molenromp is een achtkant (achthoek). De meeste achtkante molens zijn of stellingmolens (zoals de Jonge Jan), of grondzeilers. De meeste achtkanten vindt men in noord Nederland.

As Wiekenas of molenas, ligt in de kap van de molen.

Askop Uit de kap stekend gedeelte van de wiekenas, waar de roeden door heen worden gestoken.

Aswiel Een groot kamwiel op de wiekenas in de kap van de molen. De wieken zetten de wiekenas in beweging en via het aswiel wordt de beweging op de koningsspil overgebracht. Het aswiel wordt ook bovenwiel genoemd.

Baard Een fraai beschilderd houten bord aan de voorzijde van de molenkap, onder de askop. Is vaak voorzien van jaartal en/of naam van molen. Dient als bescherming tegen het inregenen.

Bestoven kind Kind verwekt door een molenaar.

Vier grote heren
in lange witte kleren
ze lopen, dat ze hijgen
en kunnen elkaar niet
krijgen.

De Groninger molens

De Stichting de Groninger Molen, de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens en het Gilde van Vrijwillige Molenaars, afdeling Groningen hebben een gezamenlijke website met een veelzijdige inhoud over de Groninger molens.

URL: <http://www.groningermolens.nl>

Ook geven zij vier keer per jaar het blad "De Nieuwe Zelfzwichter" uit.

Lid worden van de **Vereniging Vrienden van de Groninger Molens** is mogelijk door een berichtje te sturen naar de A-weg 5c, 9718 CS te Groningen.

Ook geeft de vereniging informatie over het volgen van de opleiding voor vrijwillig molenaar, tel. 050 312 16 94.

In de molen "Jonge Jan" is een folder over deze opleiding verkrijgbaar.

Het molenaarsleven
Heeft God ons
gegeven.

Maar het malen bij
nacht,
Heeft de duivel erin
gebracht.

Oud molenaars gezegde.

Groepsbezoeken

In het afgelopen kwartaal werd de molen meerdere keren door groepen bezocht. Dit waren groep 5 en 6 van de **neutrale school te Uithuizermieden**, een groep studenten van de **Pedagogische Technische Hogeschool te Zwolle**, afd. Bouwkunde en 26 leden van de Bouwhut "De Peperbus" te Zwolle.

OPENINGSTIJDEN

Iedere dinsdag en donderdag van 10-16 uur en vaak ook zaterdag van 13-16 uur.

Komt een andere dag echter beter uit om de molen te bezoeken, maak dan even een afspraak.

Dit kan zowel per telefoon: 0595 43 48 25, als per email: B.Poppen@net.hcc.nl

Homepage

De molen "Jonge Jan" en diens geschiedenis heb ik uitvoerig beschreven op mijn homepage, die is voorzien van vele foto's en tekeningen en een summier Duitse, Franse en Engelse vertaling. URL: <http://www.inter.nl.net/hcc/B.Poppen>

Inmiddels is de site ruim 2000 keer bezocht.

Het Groninger molenarchief

Een molenarchief te hebben over de molenhistorie in het algemeen en voor de provincie Groningen in het bijzonder, is de uitgangsgedachte geweest bij het oprichten van dit archief. In het molenarchief, dat de laatste jaren erg is gegroeid door zowel aankopen als schenkingen, bevinden zich o.a. verzamelingen molenboeken, periodieken, foto's, dia's, aanzichtkaarten, kaartmateriaal, krantenknipsels en digitaal verwerkte gegevens over de historie van verdwenen molens in de provincie Groningen n.a.v. een moleninventarisatie door de heer B. van der Veen Czn. Tevens is het archief verrijkt met de collectie van de heer W. O. Bakker.

Het archief is gevestigd in de kantooruimten van de Werkplaats van het Waterschap Hunze en Aa's, Wedderstraat 39, 9541 ED te Veele in de gemeente Vlagtwedde. Het is elke dinsdag open van 9.30 t/m 16.00 uur en te bezoeken na een telefonische afspraak. Tel. 0599 31 21 85 of mobiel 06 505 843 31. E-mail: molenarchief@hetnet.nl

Hij loopt met molentjes.

Ansichtkaart

De nieuwe fotokaart (ansichtkaart, augustus 2000) waarop de molen weer in volle glorie is te bewonderen, is zowel in de molen als bij de VVV en op het gemeentehuis te Uithuizen te koop.

Ik heb geen tijd
heet Zeldenrust
maal graan tot meel
maak gort en dust;
de wind hij gunt
mij zelden rust.

Bovenstaande tekst is te vinden in de molen "Zeldenrust" te Westerwijtwerd

Groninger molenboeken

Voor diegenen die meer willen lezen over de Groninger molens in het bijzonder, noem ik de volgende interessante boeken:

De Groninger pelmolen. B. Dijk, L. H. Duym, H. de Haan, B. Oomkens, D. J. Tinga, D. J. van der Zee. Stichting De Groninger Molen. Groningen 1999. 75 p. Geïllustreerd en voorzien van een uitgebreide woordenlijst.
Van haver tot gort. 150 tekeningen van een molen. Roel Helmers. Profiel.

Bedum. 48 p, 1989; met werktekeningen.

Poldermolens en molenpolders. *De molens van de Molenstichting Hunsingo en Omstreken.*

A. L. Hempenius / J. A. L. Trouw. Onderdendam. 49 p. 1992, geïllustreerd.

Molens van het noordererf. S. J. van der Molen. Met foto's van Paul Vogt. De Walburg Pers. Zutphen. 168 p. 1979.

Groninger molenboek. B. van der Veen Czn. Wolters Noordhoff / Bouma's Boekhuis bv. Groningen. 270 p. 1981; met foto's, tekeningen, kaarten en routes. Nog antiquarisch verkrijgbaar.

Houtsoorten

In een molen worden vele soorten hout toegepast, waaronder ook diverse uit tropische gebieden. In de "Jonge Jan" zijn o.a. de volgende te vinden: eiken, grenen, bolletrie, bangkirei, bilinga, azijnhout en pokhout.

COLOFON

Tekst, opmaak en samenstelling: Bob Poppen
vrijw. molenaar

Reacties: Ripperdadrift
16, 9981 LH Uithuizen
of per email:
B.Poppen@net.hcc.nl